

Kutató Gyerekek Tudományos Konferenciája

Csodák nyomában Andocson

Az Andocsi Nagyboldogasszony Bazilika és a Mária kegyzsobor története

Készítette: Varga Boróka, Kaposvári Csokonai Vitéz Mihály Általános Iskola, Gimnázium és Szakgimnázium, 7.a osztály

Felkészítő tanár: Kovács Gáborné

Tartalom

1. Bevezetés.....	3
2. Témaválasztás indoklása.....	4
3. Andocs a történelem viharában	5
4. Legendák a kegyhelyről.....	8
5. A Mária kegyszobor legendája.....	10
6. A Mária Múzeum	12
7. A Mária szobor öltöztetése	15
8. Összegzés, kitekintés	17
9. Melléklet.....	18
10. Forrásjegyzék.....	21
11. Felhasznált irodalom	22

1. Bevezetés

Harmadik éve veszek részt kutatómunkában. Azokkal a dolgokkal foglalkozom, amik a legjobban érdekelnek. Nagyon sok érdekességet tudtam meg a választott témákkal kapcsolatban, így bővült a tudásom, rálátásom a világra. A tavalyi munkám során a magyarországi védőoltásokról írtam, illetve az azokkal kapcsolatos tényekről, tévhitekről, összehasonlítottam őket más országok oltásaival. Interjút készítettem egy gyermekorvossal, és megtudtam, hogy a védőoltásoknak köszönhetően mennyivel csökkent a csecsemőhalálozás száma. Számomra nagyon fontos volt a sok új információ, valamint hogy iskolástársaim miként vélekednek a védőoltások fontosságával kapcsolatban.

A mostani témám lakóhelyemhez, Andocshoz kötődik. Itt található egy csodaszép templom, melyhez sok régi történet kapcsolódik. Többször volt alkalmam megfigyelni a Szűz Mária szobrot, amely a hívők szerint nagyon sok emberrel tett csodát. Ezért döntöttem úgy, hogy az Andocsi Nagyboldogasszony Bazilikával, és az ott található Mária szobor csodatételeivel fogok foglalkozni. A szobor egy másik különlegessége, hogy öltöztethető. Rengeteg ruhája van, jelenleg közel 400 darab. A források szerint bizonyíthatóan 1747 óta öltöztetik¹. Azóta hagyomány, hogy hálából ruhákat adományoznak neki. A templom híres búcsújáró hely is, többek között Kalocsáról, de az országon belülről számos egyéb helyről, sőt országhatáron kívülről is rengetegen elzarándokolnak ide, hogy Mária közbejárását kérjék életük eseményeihez. Mesélik, hogy van, akit kerekesszékekben toltak be, és a saját lábán ment ki. De életmentő, kockázatos műtét előtt is sokan kérik Máriát, hogy segítse őket meggyógyulni. Helyiek elbeszélése alapján halálközeli állapotból is segített már fel hívőket, akiknek a családtagjai, barátai, szerettei hozzá fordultak kegyelemért. Érthető tehát, hogy a szobor körül rengeteg legenda kering.

1-2. kép: A bazilika és a kolostor utcafronti, ill. hátsó nézete²

¹ Az andocsi búcsújáróhely története. Kiadja Andocs Község Önkormányzata. Central Press 99 kft. nyomdája, 2021., 12. oldal.

² Képek forrása: <https://magazin.mariaradio.hu/wp-content/uploads/2022/01/Andocs-scaled.jpg> (2025.02.15.), https://kozepkoritemplom.hu/wp-content/uploads/2023/10/andocs_bazilika_5.jpg (2025.02.15.)

Kutatómunkám során először forrásgyűjtésbe kezdtem. Fontos volt számomra, hogy hiteles anyagokkal dolgozzam, ezért először számos papír alapú kiadványt szereztem be. Segítségemre volt ebben a családom és egy katolikus plébános is. Ezen felül természetesen az internetet is segítségül hívtam, ha felmerült bennem egy-egy kérdés, amire a könyvekben, füzetekben nem kaptam választ. A forrásmegjelölés nélküli fotók kivétel nélkül saját képeim.

A csodatételek leírásán kívül célom volt továbbá bemutatni Andocs történetének a kegyhellyel összefüggő eseményeit, a templomot és a templomkertet, valamint a Mária ruhák múzeumát.

Munkám felépítése:

1. Információgyűjtés Andocs és a templom történetével kapcsolatban
2. Legendák a kegyhelyről
3. A Mária szobor ruhatárának története és a szobor öltöztetése
4. Összegzés, kitekintés

2. Témaválasztás indoklása

Nagyon fontosnak tartom, hogy minél jobban megismerjem közvetlen lakóhelyemet, annak történelmét, az itt élő emberek gondolkodását, hitét és a történelmi helyekhez kötődő hiedelmeit. Ezért kutatást végeztem a templom történetével kapcsolatban. Számos fotót készítettem a kegyhely különböző pontjairól, hogy minél jobban be tudjam mutatni azt.

A helyi múzeumban, a Mária ruhák között sétálva mindig lenyűgözőnek találtam, hogy egy-egy kézzel telehímzett ruha elkészítéséhez mennyi energia, idő és kitartás kellett. Az is figyelemre méltó, hogy a világ számos pontjáról érkeztek már ruhák. Ezek felajánlásként vagy hálából készültek. Felajánlásként akkor, ha valaki egy kéréssel fordult az égiekhez, hálából pedig ha valaki úgy érezte, hogy imája meghallgatásra talált.

Megfogalmazódott bennem a kérdés, hogy vajon mi áll e hiedelmek mögött. Vajon tényleg csodálatos gyógyító ereje van a szobornak?

Ezekre a kérdésekre kerestem a válaszokat munkám során. Dolgozatom hiánypótló jelleggel készült, hiszen az általam talált kiadványok egyike sem tartalmazott részletes leírást a helyi köztudatban élő, itt megesett csodákról.

3. Andocs a történelem viharában

Andocs község Külső Somogyban, a Koppány Völgyében, a Tihany-Szántód-Kaposvár útvonalon fekszik. Kaposvár felől érkezve Igalon keresztül juthatunk ide.³ Meredek dombok között, mesébe illő településen 1100 főt számláló közösség él.

3. kép: Andocs község központja⁴

A település hosszú múltra tekint vissza, hiszen már az 1332-37. évi pápai tizedjegyzékben is szerepel, amikor már plébániája volt. Korábban 3 kisebb település is viselte az Andocs nevet: Kápolnás Andocs, Egyházas Andocs és Nemes Andocs. A török hódoltság következtében a másik két település lakói a védettebb településre, Nemes Andocsra költöztek.⁵

Andocs és a mellette fekvő Nagytoldipusztá a történelem során a szerzetesi élet színhelyei voltak. Nagytoldipusztán épült fel a legismertebb pálosrendi kolostor. A rendtagok 1392-ben kápolnát emeltek Szűz Mária tiszteletére. 1555 nyarán azonban a törökök felperzselték a Toldi Rendházat, a testvéreket megölték vagy elmenekültek.⁶

Jakusich György, veszprémi püspök, kezdeményezésére indult meg az egyházmegye somogyi részén 1640-ben, a török hódoltság idején az andocsi misszió, melyet 1686-ig a jezsuita atyák tartottak fenn. A rendtartomány vezetése ekkor visszarendelte őket Pécsre. Az andocsi kegykápolna, ami akkor már ismert, látogatott búcsújáróhely volt, 30 éven keresztül, 1716-ig gondozók nélkül maradt. Ezt követően, a pusztulást látva Volkra Ottó János veszprémi püspök hívta Andocsra a ferenceseket. A szerzetesek 1716. szeptember 3-án vonultak be Andocsra, majd 1725. május 8-án tették le az építendő új kolostor alapkövét, ami feltehetőleg 15 évig épült.⁷

³ Csóti, Csaba. *Andocs. Száz magyar falu könyvesháza Kht.* Grafika-Tyopopress Nyomda, 2001., 7. oldal

⁴ Kép forrása: https://www.magyarurir.hu/img1.php?id=137905&img=c_img_2166.jpg (2025.01.01.)

⁵ *Az andocsi búcsújáróhely története.* Kiadja Andocs Község Önkormányzata. Central Press 99 kkt. nyomdája, 2021.

⁶ *Andocs 1208-2008.* Kiadja Andocs Község Önkormányzata, 2008., 23., 5. oldal

⁷ Szabó, Imre. *Andocs búcsújáróhely története.* Kerekes Katolikus Könyvkiadó, 1992., 7. oldal

A barokk kolostoregyüttes ma is látható, külső restaurálása 2019-ben fejeződött be⁸, belső felújítása jelenleg is folyamatban van.

4. kép: A bazilika és a kolostoregyüttes⁹

Az új templom alapkövét 1739. május 5-én tette le Pöstyén Mihály őrkanonok, püspöki helynök. Az új építmény szintén barokk stílusban épült a meglévő gótikus kegykápolnához¹⁰, melynek legendája ma is él a helyiek körében. Hárommanuális orgonáját P. Pethő Lénárd elgondolása és Gergely Ferenc tervei szerint a budapesti Rieger cég készítette 1942-ben. Sajnos az évek során ennek állapota sokat romlott, jelenleg teljes felújításra vár.

A templomhajó közepe alatt vörös márványlappal borított kriptá húzódik, melyet Gál Gábor, a kegyhely egyik legnagyobb jótevője készíttetett saját részére. Végül egy nagy kriptá is helyet kapott a templom alatt. Itt sokan pihennek a templom további jótevői közül.

1746 -47 között épültek a főoltár és a mellékoltárok. A templombelső oltárait az alábbi képekkel szeretném bemutatni:

⁸ <https://magyarnemzet.hu/belfold/2019/08/megujult-az-egykori-ferences-kolostor-epulete-andocson> (2024.12.27.)

⁹ Kép forrása:

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/a/a4/Az_andocsi_templom_%C3%A9s_kolostor_l%C3%A9gi_fot%C3%B3n.jpg (2025.02.15.)

¹⁰ Szabó, Imre. *Andocs búcsújáróhely története*. Kerekes Katolikus Könyvkiadó, 1992., 7. oldal

Szent Borbála oltár

Jézus szíve oltár

Szent Ferenc oltár

Szent Antal oltár

Szent Anna oltár

Szent János oltár

A kápolna hajó és a főoltár
5-11. képek: A bazilika oltárai

A templom mögött nagy kert húzódik. Itt kapott helyet 1797 augusztusában az első szabadtéri oltár, ami mellé néhány éve egy új miséző helyet is készítettek. Ezeknek az augusztusi fő búcsú alkalmával, Nagyboldogasszony ünnepén van jelentősége, hiszen ezen a napon olyan embertömeg látogat hozzánk, ami indokolja a szabadtéri mise tartását, hiszen ennyi ember nem férne be a templomba. A kertben, az öreg fák alatt található az úgynevezett Szent kút is.

12-14. képek: A régi szabadtéri oltár, a Szent kút és az új szabadtéri oltár

4. Legendák a kegyhelyről

„Hozzád menekszünk, édes jó Anyánk,
Andocsi Szűz Mária
Úgy fáj a lelkünk, zokog bús imánk,
Nehéz békét várnia.
Fáj a szívünk, könnyes a szemünk,
Bánatos kedvvel itt vezeklünk.
Ó, kérjed értünk, tán lenéz reánk
Az Istennek szent Fia.”¹¹

A következő fejezetek megírásához az írott forrásokon kívül két interjúalanyom által elmondott információkra támaszkodom. Egyikük egy egyházi személy (továbbiakban plébános atya), aki jól ismeri a templom történetét, másikuk egy andocsi asszony (továbbiakban öltöztető néni), aki mindennapjai során számos órát áldoz önkéntesként a kegyhely gondozására, a templom takarítására, díszítésre. Ő a kegyszobor öltöztetője is.

A plébános atya elmondása szerint a kút, ami a kertben van, sokak szerint csodatévő kút, és sokáig ide jártak az asszonyok, hogy a mellette lévő fűzfába tűzzék bele a fejükről a hajtút,

¹¹ Szabó, Imre. Énekek az Andocsi Szűzanya tiszteletére. Szent Maximilian Kiadó, 2001. 13. oldal.

hogy ezzel a fejfájásokat itt hagyják. Továbbá rendszeresen jöttek ide azért, mert szerették volna, hogy meggyógyuljanak különböző betegségekből. Ez a hagyomány arra a legendára vezethető vissza, hogy volt egy pásztor gyermek, aki megvakult, azonban itt visszanyerte a látását. A legendát egy doktori disszertációban is említik, amit sajnos nekem nem sikerült megtalálnom. A plébános atya elmondása szerint azonban ebben a dolgozatban hivatkoznak az ún. *Andocsi csodák könyvére*, amiben a vak fiú legendája is olvasható.

Egy idős asszony beszámolóját az öltöztető nénitől tudom, aki elmondta, hogy ezzel az asszonnyal is csodát tett az andocsi Mária, kétszer is. Az első alkalommal nagyon beteg lett, az egyetlen mód a gyógyulásához az volt, ha kiültetik a végbelét. Ám ő nem egyezett bele, mivel a műtét kockázattal járt. Ehelyett a Szűz Máriához imádkozott, és ő megjelent neki álmában. Azt álmodta, hogy Mária eljött hozzá és megígérte, hogy fel tudja majd nevelni a gyereket, nem marad árván. Úgy is lett. Hosszú, teljes életet élt. Már a nyugdíjas éveikhez közelegve váratlanul agyvérzést kapott. Kaposváron feküdt a kórházban élet és halál között lebegve. Egyik nap a férje előbb elment a kórházból, de csak később mondta el neki, hogy nem haza sietett, hanem a templomba, ahol éppen véget ért a mise. Megkért mindenkit, hogy imádkozzanak érte, és a beteg asszony szinte egyik percről a másikra jobban lett, és hamarosan kiengedték a kórházból. Ez a történet 2023-ban meg is jelent az öltöztető néni tollából, íme egy részlet belőle, ami meghatóan mutatja be a hit erejének mértékét:

„Én tanúsítom, hogy aki az andocsi templomban a Szűzanya szobra előtt szeretettel, tiszta szívvel és hittel kéri Szűz Mária közbenjárását, annak az imája meghallgatásra talál.”¹²

Bár sok írásos emlék nem maradt fenn a csodákról, a templomban és a kolostorépületben sétálva lépten nyomon találhatunk bizonyítékot az ide látogatók hitéről, csodálatos gyógyulások tanúságtételéről. A folyosók falán látható „*Hálából*”, „*Köszönöm Szűzanyám*”, „*Köszönöm Istenem*” feliratú márványtáblácskák ékes bizonyítékai ennek.

¹² Horváth, Sándorné. *Mária velem van. A templom, ahol otthon vagyok. A Kaposvári Egyházmegye alapításának 30 éves jubileumára kiírt pályázatokra beküldött irodalmi és rajzos alkotásokból.* Central Press Nyomda, 2023., 101. oldal.

15. kép: A kolostor falán függő márványtáblák

5. A Mária kegyszobor legendája

„Andocsi Szűzanya, tehozzád jöttünk, akit az angyalok ide elhoztak. Kalocsa városa sírva néz feléd, Andocsi Szűzanya, légy ó a miénk.”¹³

Elsőként az öltöztető néni által elmesélt legendát ismertetem. A történet szerint 1520-ban Kalocsán egy földműves ember épp az állatait terelgette, amikor hirtelen nagy vihar támadt. Mivel féltette a jószágot, az ítéletidő elől a helyi kápolnába terelte őket, hogy nehoj bajuk essen. Isten háza azonban nem állatoknak való hely. Másnap reggel a kalocsaiak hűlt helyét találták csak a kápolnának, mert az éjszaka során az angyalok azt a Szűz Mária szoborral együtt Andocsra repítették.

Az andocsiak pedig álmélkodva látták, hogy azon a területen, ahol eddig semmi nem volt, egy takaros kis kápolna áll.

16. kép: Andocsi Szűz Mária emlék¹⁴

¹³ Szabó, Imre. *Énekek az Andocsi Szűzanya tiszteletére*. Szent Maximilian Kiadó, 2001. 13. oldal.

¹⁴ kép forrása <https://www.idm.hu/hu/blog/a-legfontosabb-zarandok-celpontok-nagyboldogasszony-unnepen> (2025.01.01.)

A legenda valóság alapját bizonyítja, hogy a kalocsaiak hosszú éveken keresztül zarándokoltak Andocsra, kérvén Istent, hogy bocsássa meg a korábban történeteket. Mivel akkoriban még nem voltak autók vagy buszok, a hívők lovas szekereken érkeztek a több mint 80 km távolságban levő településre. A kocsikon a betegek és gyerekek kaptak helyet, és természetesen az élelem, amire a hosszú úton szükség volt. A két település között adott helyeken rendszeresen megpihentek. Andocsra érkezve a helyieknél kaptak szállást. Sokaknak közülük csak a szénapadláson jutott hely. A bűnbocsánatért esedezve a templom bejáratától térden állva közelítették meg a gyógyító erejüként számon tartott kegyszobrot.

Hasonló történetet olvashatunk a Mária kegyhelyek Mária országában¹⁵ c. kiadványban is. Eszerint 1520 táján egy éjszaka nagy fényesség árasztotta el az eget Somogy megye fölött. Ebben a mennyei fényességben angyali ének zendült, majd a mennyei fényesség és a csodás himnuszok zengése egyre jobban közeledett az alvó faluhoz. Ezen az éjszakán ugyanis a Szűzanya szállott angyalaival Andocs fölé. Mikor másnap reggel a falu népe munkába indult, meglepődve látta, hogy a falu közepén lévő, addig üres telken egy tornyos kápolnácska áll.¹⁶ Ezt alátámasztja gróf Folkra János alapítólevele is, miszerint Andocs népe a török megszállás alatt is megőrizte a legenda hagyományát. Olyannyira, hogy a kápolna a török megszállás alatt is érintetlen maradt, tornyáról sem merték leverni a keresztet, és teljes szabadságot, védelmet adtak Andocs népének és az ide zarándoklóknak.¹⁷

Interjúnk során a plébános atya megerősítette, hogy a hagyomány szerint 1520 óta áll a szobor a templomban. A helyi hívők által sokszor tényként kezelt legenda szerint az angyalok ekkor hozták a kápolnát Szűz Mária és a két mellette álló szent szobrával (Szent Katalin és Szent Dorottya)¹⁸ együtt. A kápolna feltehető származási idejét építészettörténészek is megerősítették, hiszen az 1510-es években Ulászló király hasonló stílusban építtetett késő gótikus kápolnát valószínűleg a budai várban, ill. Prágában ma is látogatható az Ulászló terem, aminek hasonló boltozata van.

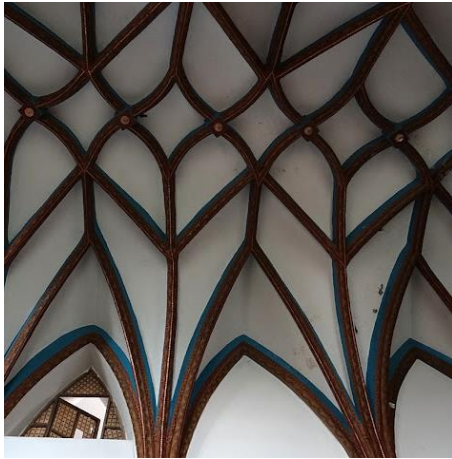
Az andocsi templom 2021-ben *Bazilica minor* rangot kapott Ferenc pápától. Ez azt jelenti, hogy a kegytemplom ki lett emelve (mint a pannonhalmi, pécsi, vagy esztergomi bazilikák) és szorosan kapcsolódik a római bazilikákhoz is.

¹⁵ Ipolyvölgyi Németh, József Krizosztom. *Mária kegyhelyek Mária országában*. Kiadja Móczár Béla, Mustáng Kft., 2002., 7. oldal

¹⁶ Ipolyvölgyi Németh, József Krizosztom. *Mária kegyhelyek Mária országában*. Kiadja Móczár Béla, Mustáng Kft., 2002., 7. oldal

¹⁷ Ipolyvölgyi Németh, József Krizosztom. *Mária kegyhelyek Mária országában*. Kiadja Móczár Béla, Mustáng Kft., 2002., 7. oldal

¹⁸ Szabó, Imre. *Andocs búcsújáróhely története*. Kerekes Katolikus Könyvkiadó, 1992., 9. oldal

17-18. képek: Az Andocsi kegytemplom kápolnájának boltozata és a prágai Ulászló terem boltozata¹⁹

6. A Mária Múzeum

Az andocsi Szűzanya kegyszobrának öltöztetése hosszú múltra nyúlik vissza. Az első ruha 1747-ben Széchenyi Katalin ajándéka volt. Ez érthető módon nem maradt fenn.

Napjainkban 400 körül van a ruhák száma, tudtam meg a plébános atyától, aki azt is elmondta, hogy folyamatosan bővül a Szűzanya szobrának ruhatára. Jelenleg a ruhák a kolostor épületében tekinthetők meg. A múzeum a plébánia mellett található. Itt 3 egybe nyitott teremben sorakoznak a világ minden részéről (Egyesült Államok, Venezuela, Kína) származó ruhák. Ezek mind fogadalmi ajándékok, köztük számos különös gonddal és aprólékos munkával elkészített népművészeti alkotás található.

¹⁹ Képek forrása: http://pragaazaranyvaros.network.hu/kepek/egyeb_nevezetes_helyek/ulaszlo_terem
<http://regmult.blogspot.com/2015/11/ket-somogyi-templom-andocs-es.html> (2025.01.01.)

A plébános atyát a ruhák „leg”-jeiről kérdeztem. Megtudtam, hogy a jelenleg legrégebbi ruha Taliánné Boronkay Cili adománya, aki 1872-ben, vagyis most már 153 éve adományozta ezt a ruhát a kegyszobornak. A mélykék bársony anyagot csillag és hold minták díszítik. A ruhát nem csodáért könyörögve, vagy hálából, hanem vallásos érzületből adományozták a kegyszobornak azzal a kéréssel, hogy a Szűzanya az adományozó életének a végső órájában is mellette legyen, ahogy ez egy másik imádságban is olvasható: *„Imádkozzál érettünk, bűnösökért, most és halálunk óráján.”*²¹

19. kép: A bársonyba öltöztetett szobor²⁰

Meg kell említeni még a székesfehérvári ruhákat is, hiszen ezek között is van, amelyik 100 évnél idősebb. A plébános atya elmesélte érdekességgént, hogy a kegyszobor koronáját is a székesfehérváriak készítették, a ruhákhoz hasonlóan ezen is megtalálható a város címere. Többek között ez is mutatja, hogy milyen régi a kapcsolat a két helység között. Ugyancsak nagyon régi múltra tekint vissza Andocs és Kalocsa kötődése. Szintén említésre méltó az a ruha, amelyik a múzeumban a kék bársony öltözet felett, kiemelt helyen található. Ez ugyan korát tekintve csak 50 év körüli, azonban igen különleges, mert minden négyzetcentiméterét hímzés borítja.

Kiemeltnek lehet tekinteni még két ruhát. Az egyik, amit Ferenc pápának adományoztak és jelenleg a Vatikáni Kincstárban található. Ezt Ferenc pápa kapta magyarországi látogatásakor ajándékként Novák Katalin elnökasszonytól. Az említett másikat pedig az elnökasszony ajándékozta Andocsnak egyfajta csereajándékként. A plébános atya csak „titkos mezcseré program”-ként emlegeti ezt a tranzakciót, mert a pápa látogatása előtt az ajándékot szigorú titokban kellett tartani. Az első magyar elnökasszony ajándékát nemzeti színű szalag díszíti.

Végül a plébános atya még egy ruhát említett meg. Ezt 1956 Mindenszentek ünnepére adományozta egy édesanya fiúgyermekéért, akit az orosz hadifogságban eltűntnek nyilvánítottak. A ruha nemcsak a fiúgyermeknek, hanem az összes többi gyermeknek emlék, akiket a második világháborúban elvittek az oroszok. A forradalom ideje volt, amikor úgy

²⁰ Kép forrása: <https://andocsiszuzanya-hu.webnode.page/> (2025.02.24.)

²¹ <https://ktp.hu/hitunk-es-eletunk/hittani-alapok/alapvet-imadsagok-439> (2025.02.24.)

érezte, hogy ezt kimondhatja magából. Az egykor valószínűleg fekete, de ma már barnára fakult ruhán az alábbi felirat olvasható:

„Hétfájdalmú Szűz, öleld a szívedre elvesztett fiainkat.”

Képek a múzeumból:

Taliánné Boronkay Cili
adománya

Kalocsai mintával hímzett ruha

Novák Katalin elnökösszony
adománya

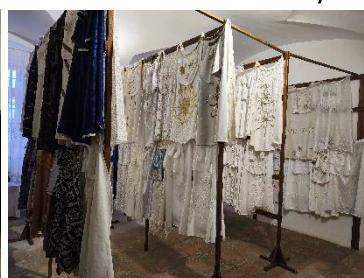
Ruha Székesfehérvárról

Az 1956-os emlék ruha

Buddhista templomi ruhából
készült adomány

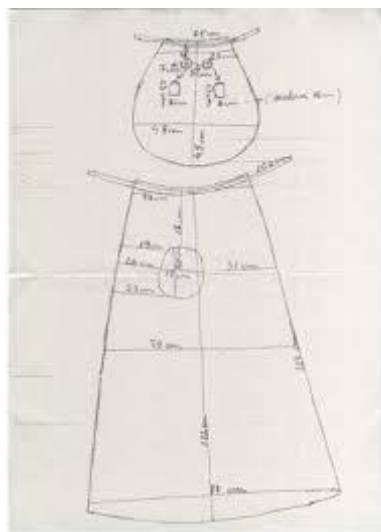
20-28. képek: A Mária-ruhák múzeuma

7. A Mária szobor öltöztetése

Másik interjúalanyom, az öltöztető néni elmondása alapján, a szobrot a helyi hívők öltöztetik. Többnyire 3-4 hetente vált ruhát, de előfordul, hogy gyakrabban, pl. ha zarándokcsoport érkezik Kalocsáról, Balatonkilitiről vagy Székesfehérvárról. Ebben az esetben olyan ruhát kap a kegyszobor, amit az ottani hívek adományoztak neki.

A ruhák színei többnyire követik az egyházi év liturgiájának színvilágát. Az évközi időszakban többnyire a zöld dominál. Adventkor és a Húsvétot megelőző nagyböjti időszakban lila ruhát öltenek rá. A Pünkösöd színe a piros, ünnepekkor pedig többnyire fehér vagy aranyozott ruhát kap a Szűzanya. Emelett május és október a Szűzanya hónapja, ilyenkor időnként kékbe is öltözhet a szobor.

Az öltöztetés során először lepakolják a gyertyatartókat, majd leterítik a főoltárt egy takaróval, hogy védjék azt a szennyeződéstől. Majd egy speciális fa állvány kerül az oltárra, melynek mind a két felén létrafokok sorakoznak. Ezen lehet feljutni a szoborig. Fontos, hogy mind a két oldalról megközelíthető legyen a szobor, mert a palást felhelyezése, és eligazítása nem egyszerű feladat. A szobor ugyanis nem szimmetrikus, ezért a mintás ruhákat elég hosszú ideig tart úgy elrendezni, hogy szépen hullámozzon az anyag.

Bár a palástok egyéni szabásminta alapján készülnek (ld. 20. kép), gyakorlatilag nincs kettő, ami egyformán sikerült volna.

29. kép: A ruha szabásmintája²²

Az alábbi képek 2024. adventi időszakában készültek. A Mária szobor öltöztetésének lépéseit mutatják be. Láthatjuk, hogy az évközi zöld színű ruhát az adventi időszakra jellemző lila színű palást váltja fel.

²² Kép forrása: <https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcQAFObsdsTtbuxxLUeISAW-DgDZVFNBrodA&s> (2025.02.15.)

Eltávolítják a Kisjézus
koronáját

Leveszik a kis palástot

Leoldják a Mária szobor
ruháját

Felkerül az új palást a szoborra. A kegyszobor nyaka körül rögzítésre kerül a palást.

Helyére kerül a Kisjézus
szobor palástja is

Legvégül visszahelyezik a szobor fejére a koronát

30-38. képek: A kegyszobor öltöztetésének lépései

8. Összegzés, kitekintés

Dolgozatomban összefoglaltam az Andocsi Nagyboldogasszony Bazilika történetét kezdve a legrégebbi fellelhető írásos emlékektől napjainkig. Megtudtam, hogy templomunk története régmúlt időkig vezethető vissza, és már az első írásos emlékek is csodákkal övezik történetét. Saját készítésű képekkel mutattam be a templom belsejét, a templomkertet, valamint a kegyszobor öltöztetésének lépéseit.

Példákat hoztam a helyi Mária kultuszból: a Szentkút fejfájás-gyógyító legendájáról, a kápolna állítólagos kalocsai származásáról. Bemutattam a Mária kegyszobor ruháinak múzeumát, és öltöztetésének hagyományát.

Érdekes volt megtapasztalni a keresztény hitnek megannyi kézzel fogható bizonyítékát a Mária ruhák között járva. Felmerült bennem az a kérdés is, hogy vajon tudományosan bizonyítható-e, hogy valóban isteni csoda történt a fenti alkalmak során.

Dolgozatomnak nem célja ezt a kérdést megválaszolni, viszont érdekes tény, hogy más vallási források is gyógyító energiájú helyként tartják számon a kegyhelyet.²³ A jövőben érdemes lenne utánajárni a témával kapcsolatban több dolognak is. Egyik ezek közül a 4. fejezetben bemutatott vak fiú legendája. Érdekes lenne kutatást végezni, hogy vajon az ún. Andocsi Csodák Könyve fellelhető-e esetleg egy másik ferences kolostorban, és ha igen, mely csodákról számol be?

Emellett izgalmas lenne olyan, akár orvosilag is dokumentált esetek után keresgélni, ahol a betegség diagnózisa és a gyógyulás között a hívő beteg látogatást tett az andocsi templomban.

²³ https://nlc.hu/ezoteria/20071024/gyogyito_energiak_hazankban/ (2025.02.24.)

9. Melléklet

Mária velem van²⁴

(igaz történet alapján)

Gondolataimba merülve haladok úticélom felé, ahová édesanyám biztatására indultam el. Most is fülemben csengenek kedves, aggódó szavai: „Menj el kislányom, menj el a műtéted előtt az andocsi Szűzanyához! Ha őt kéred, meglátod, közbenjár érted Szent Fiánál és meggyógyulsz.”

Igen, a műtét. Ha csak rágondolok, torkom elszorul, félek. Annyira jó lenne megnyugodni!

Egy enyhe jobb kanyar, és a völgyben megpillantom a zöldellő fákkal körülvett, nagy kolostorépület mögül kimagasló, gyönyörű templomot. Pár perc múlva várakozásteli izgalommal lépek be a hatalmas ajtón. Csodálatos kép tárul elém. Eddig főként egyszerű, modern templomokban jártam, itt pedig nyolc oltár csodálatos szobrai, képei mutatják be a szenteket, akik egész életükkel Istent és embertársaikat szolgálták, és boldogan haltak meg hitükért. De minden kép és szobor eltörpül a Szűzanya alakja mellett, aki a főoltár fölött magasodik, karján a kisded Jézussal. Hófehér ruhában, koronával a fején, szelíd tekintettel néz le a templomba lépőre.

Beülök az első padba, és hosszasan imádkozom. Kérem a Mennyei Királynőjét, járjon közben a gyógyulásomért.

Zajt hallok, hátra nézek. Észreveszem, hogy nem vagyok egyedül. Hátralátok egy padban idős néni ül. Elindulok kifelé. A néni is. Egyszerre érünk ki a templomból. Magam sem tudom, miért, de megkérdezem:

- *Helybeli tetszik lenni?*
- *Tudja kedvesem - kezdi -, nem mindig voltam andocsi. Fiatalasszonyként kerültem ide a férjem családjához. Nagyon boldog voltam, mikor ideköltöztünk, hogy a drága Szűzanya templomába járhatok. Azt is elárulom magának, hogy nekem Szűz Mária kétszer is megmentette az életemet.*

²⁴ Horváth, Sándorné. Mária velem van. A templom, ahol otthon vagyok. A Kaposvári Egyházmegye alapításának 30 éves jubileumára kiírt pályázatokra beküldött irodalmi és rajzos alkotásokból. Central Press Nyomda, 2023., 97-101. oldal.

Kérdő szemekkel nézek rá, de kérem sem kell, máris folytatja:

- *Abban az időben a háború után nagyon keményen kellett dolgozni, hogy egy kicsit gyarapodjon az ember, hiszen eleinte semmink sem volt. Földet műveltünk, állatokat tartottunk. Ami megtermett, eladtuk. Nagyon szerettünk volna saját otthont, hiszen hamarosan megszületett a kisfiunk. Eltartási szerződést kötöttünk egy idős nénivel, és az ő házában éltünk szeretetben. Már azt hittük, egyenesbe érünk, amikor megbetegedtem. Sokáig titkoltam, még a férjem előtt is, de egyre fogytam, jártányi erőm alig volt, vér ment tőlem. Pestre kerültem kórházba. Azt mondták, csak az segít, ha kiültetik a végbelemet. Nem egyeztem bele a műtétbe. Hazajöttünk. Csak a Jó Istenben bíztam és a Szűzanyában. Hozzá imádkoztam, kértem, könyörögtem, segítsen, hogy ne kelljen árván hagyni a kisfiamat. A férjem velem imádkozott. Jól tudta, mi az árvaság, hisz ő is árván nevelkedett.*

Nem tudom már mennyi idő telt el hazajövetelem után, amikor egy éjjel különös dolog történt. Azt álmodtam, hogy alszom. De az álombeli álomból hirtelen egyre hangosodó emberi beszéd ébresztett fel. Kimentem a házból, és csodálkozva láttam, hogy az udvarunkon emberek sokasága tolong. Rám kiabáltak, hogy hogyan tudok én ilyenkor aludni, amikor a fél falu itt van, hogy lássák a Szűz Máriát!

Akkor vettem csak észre, hogy a szénapajtánkból nagy fényesség árad. Odamentem, benéztem és megpillantottam Őt. Vakítóan fénylő, fehér ruhában állt úgy 2-3 méter magasságban, és kedvesen, szeretettel nézett le rám. Kimondhatatlan boldogság öntött el a pillantásától. Aztán mosolyogva megszólalt: „Ne félj, fel fogod nevelni a gyermekedet!”

Hirtelen felébredtem, de a Szűzanya szavai ott csengtek a fülemben. Szívemet végtelen hála és boldogság töltötte el. Nem halok meg, lám, megígérte a Szűzanya!

Úgy is lett. Felneveltem a fiamat, meg a lányomat is, mert azzal is megajándékozott a Jóisten. Teljesen meggyógyultam. A gyerekek családot alapítottak, már csak a nyugdíjas évekre vártunk, amikor váratlanul agyvérzést kaptam. Kaposváron feküdtem a kórházban élet és halál között. Szörnyű fejfájásom volt, a szemem se tudtam kinyitni. Még imádkozni se tudtam rendesen. A kezelőorvosom nem sok jóval bízatta a férjemet, aki minden nap eljött hozzám, és imádkozott az ágyamnál.

Egy nap a szokottnál korábban jött el tőlem a kórházból. Később mondta csak el, hogy nem haza sietett, hanem ide, a templomba. Vasárnap volt, akkor ért véget a

szentmise. Arra kérte a jelenlévőket, maradjanak még a templomban, és kérjék együtt a Szűzanyát, hogy imádkozzon értem, mert nagyon beteg vagyok. A falubeliek szívesen teljesítették kérését. Én minderről semmit sem tudtam. De szinte egyik percről a másikra jobban lettem. Elmúlt a fejfájásom, fel tudtam ülni, és azt mondtam a nővérkének, hogy meggyógyultam. Ő persze sietve visszafektetett, de attól a naptól kezdve rohamosan javult az állapotom.

Ennek már jó 25 éve. Hála Istennek azóta is jól vagyok. Hát ezért mondtam magának, hogy kétszer is megmentette az életemet a Szűzanya. Én tanúsítom, hogy aki az andocsi templomban a Szűzanya szobra előtt szeretettel, tiszta szívvel és hittel kéri Szűz Mária közbenjárását, annak az imája meghallgatásra talál.

Megilletődve köszönöm meg a néninek, hogy elmesélte élete történetét. Elköszönünk. Visszamegyek a templomba, egészen közel az oltárhoz, közel Máriához. Felnézek, s most úgy látom, engem néz a Szűzanya. Rám néz, méltatlan szolgálójára, és mintha mosolyogna. Szép szeme, tekintete azt sugározza felém: „*Ne félj! Higgyél! Bízzál!*”

Térdre borulok. Könny szökik a szemembe. Valami megmagyarázhatatlan nyugalom árad szét bennem. Már nem félek. Érzem, nem vagyok egyedül. Mária velem van.

Andocs, 2023. 01. 10.

Horváth Sándorné

10. Forrásjegyzék

Az andocsi búcsújáróhely története. Central Press 99 kkt. nyomdája, 2021.

Csóti, Csaba. *Andocs. Száz magyar falu könyvesháza Kht.* Grafika-Typopress Nyomda, 2001.

Andocs 1208-2008. Kiadja Andocs Község Önkormányzata, 2008., 23.

Szabó, Imre. *Andocs búcsújáróhely története.* Kerekes Katolikus Könyvkiadó, 1992.

Szabó, Imre. *Énekek az Andocsi Szűzanya tiszteletére.* Szent Maximilian Kiadó, 2001.

Ipolyvölgyi Németh, József Krizosztom. *Mária kegyhelyek Mária országában.* Kiadja Móczár Béla, Mustáng Kft., 2002.

Horváth, Sándorné. *Mária velem van. A templom, ahol otthon vagyok. A Kaposvári Egyházmegye alapításának 30 éves jubileumára kiírt pályázatokra beküldött irodalmi és rajzos alkotásokból.* Central Press Nyomda, 2023., 97-101. oldal

Elektronikus források:

<https://magyarnemzet.hu/belfold/2019/08/megujult-az-egykori-ferences-kolostor-epulete-andocson> (2024.12.27.)

<https://ktp.hu/hitunk-es-eletunk/hittani-alapok/alapvet-imadsagok-439> (2025.02.24.)

https://nlc.hu/ezoteria/20071024/gyogyito_energiak_hazankban/ (2025.02.24.)

Képek forrása:

<https://magazin.mariaradio.hu/wp-content/uploads/2022/01/Andocs-scaled.jpg> (2025.02.15.),
https://kozepkoritemplom.hu/wp-content/uploads/2023/10/andocs_bazilika_5.jpg
(2025.02.15.)

https://www.magyarKurir.hu/img1.php?id=137905&img=c_img_2166.jpg (2025.01.01.)

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/a/a4/Az_andocsi_templom_%C3%A9s_kolostor_l%C3%A9gi_fot%C3%B3ja.jpg (2025.02.15.)

<https://www.ldm.hu/hu/blog/a-legfontosabb-zarandok-celpontok-nagyboldogasszony-unnepen>
(2025.01.01.)

http://pragaazaranyvaros.network.hu/kepek/egyeb_nevezetes_helyek/ulaszlo_terem
<http://regmult.blogspot.com/2015/11/ket-somogyi-templom-andocs-es.html> (2025.01.01.)

<https://andocsiszuzanya-hu.webnode.page/> (2025.02.24.)

11. Irodalomjegyzék

- Bálint, Sándor - Barna, Gábor. *Búcsújáró magyarok. Magyarországi búcsújárás története és néprajza*. Szent István társulat, az apostoli Szentszék könyvkiadója, 1994.
- Csánky, Dezső. *Magyarország városai és vármegyéi*. Országos monográfiai társulat, é.n.
- Csóti, Csaba. *Andocs. Kiadja a Száz magyar falu könyvesháza Kht.* Grafika-Typopress Nyomda, é. n.
- Deák, Tamásné. *Andocs község a lét világháború között (kézirat)*. Kaposvár, 2000.
- Hársházi, István. *Niklai hagyományok*. Somogy megyei Múzeumok Igazgatósága, 1978.
- Házás, Istvánné. *Az andocsi templom története kézirat*. Kaposvár, 2000.
- Ipolyvölgyi Németh, J. Krizosztom. *Mária kegyhelyek Mária országában*. Móczár Béla Kiadó, é.n.
- Katolikus lexikon*. A magyar kultúra Kiadása, 1931.
- Kiss, Mária. *Az andocsi búcsújáróhely (kézirat)*, Kaposvár 1991.
- Nyárádi, Gábor. *Búcsúsok. Hihetetlen szokások a hazai búcsújáró helyekről*. Kossuth Könyvkiadó, 1996.
- Szabó, Imre. *Andocs- Búcsújáróhely története*. Kerekes Katolikus Könyvkiadó, 1992.